

Gesundens gruppboestad
Svärdlångsvägen 25
120 60 Årsta

Delgivningskvitto

Föreläggande enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor

Beslut

Storstockholms brandförsvär förbjuder Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning, Gesunden gruppboestad, org.nr 212000-0142, att bedriva verksamhet för personer som har ingen eller begränsad förmåga att själv sätta sig i säkerhet i fastigheten Gesunden 4 på Svärdlångsvägen 25, våning 4, i Årsta.

Beslutet gäller även om det överklagas.

Beskrivning av ärendet

Storstockholms brandförsvär (SSBF) har 26 september 2024 genomfört tillsyn av Gesunden gruppboende som är belägen i fastigheten Gesunden våning fyra som ägs av Bostadsrättsföreningen Gesunden (BRF). Verksamheten har funnits i lokalerna och varit aktiv i 30 år.

Gesunden gruppboestad är ett särskilt behovsprövat boende enligt Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) som har en diagnos inom autismspektrum och/eller lindrig intellektuell funktionsnedsättning. Brukarna bor i eget boende men behöver stöd för att klara sig själva. SSBF gör bedömningen att brukarna inte har förmåga att agera och sätta sig själva i säkerhet i händelse av brand.

Gruppboendet är beläget på våning fyra i ett flerbostadshus och övriga delar i byggnaden tjänar som vanliga privata bostäder. Gruppboestads lokal är uppdelad i fyra lägenheter samt gemensamhetsutrymmen. Verksamheten har även en "satellitlägenhet" i en närliggande byggnad. Det finns en brukare i varje lägenhet och verksamheten är alltid bemannad, nattetid finns en bemanning med en sovande personal. Lägenheterna är egna brandceller och ytterdörrarna ut mot gemensamhetsutrymmet/korridoren har brandklass B 15. Verksamhetens ytterdörr ut mot fastighetens centrala trapphus har brandklass EI 30. Lokalens utformning är kvadratisk och upptar hela våningsplanet och lägenheterna är placerade i byggnadens fyra hörn. Vid tillsynen upptäcktes att byggnadens centrala trapphus utgör den enda möjliga utrymningsvägen för de boende ut från gruppboestaden. Enligt verksamheten skall alternativ utrymning ske med hjälp av brandförsvärets maskinstege från en av balkongerna i en av de boendes lägenhet.

Storstockholms brandförsvär - Vi skapar trygghet!

Box 1328
111 83 Stockholm

Tel: 08-454 87 00

E-post: registrator@ssbf.brand.se

Hemsida:
www.storstockholm.brand.se

Tillämpliga bestämmelser

Lag om skydd mot olyckor (2003:778), LSO

Av 2 kap. 2 § LSO framgår att ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader eller andra anläggningar skall i skälighets omfattning hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka och i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand.

Av 5 kap. 1 § LSO framgår att kommunen ska ha tillsyn över att enskilda följer denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

Av 5 kap. 2 § LSO andra stycket framgår att kommunen får meddela de förelägganden som behövs i enskilda fall för att denna lag eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen ska följas.

Av 10 kap. 4 § LSO framgår att om det finns särskilda skäl får en tillsynsmyndighet bestämma att dess beslut skall gälla även om det överklagas.

Vägledande bestämmelser

Boverkets byggregler (2011:6) föreskrifter och allmänna råd, BBR

Av 5:21, BBR, framgår gällande verksamhetsklasser att utrymmen i byggnader, utifrån avsedd verksamhet, ska delas in i verksamhetsklasser. Av tillhörande allmänt råd framgår att indelningen beror på bland annat i vilken utsträckning personerna har kännedom om byggnaden och dess utrymningsmöjligheter och om personerna till största delen kan utrymma på egen hand.

Av 5:215, BBR, framgår att verksamhetsklass 5 omfattar utrymmen där det vistas personer som har begränsade, eller inga, förutsättningar att själva sätta sig i säkerhet. Utrymmen ska delas in i verksamhetsklasserna 5A, 5B, 5C eller 5D.

Verksamhetsklass 5B omfattar behovsprövade särskilda boenden för personer

- med fysisk eller psykisk sjukdom,
- med funktionsnedsättning,
- med utvecklingsstörning,
- med demens eller
- som på annat sätt har en nedsatt förmåga att själva sätta sig i säkerhet. (BFS 2011:26).

Allmänt råd:

Behovsprövning kan ske mot lagstiftning såsom socialtjänstlagen (2001:453), SoL, eller lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS.

Verksamhetsklass 5B omfattas även av öppna avdelningar med behovsprövning enligt lagen om vård av missbrukare i vissa fall (1988:870), LVM, lagen om vård av unga (1990:52), LVU, eller lagen om verkställighet av sluten ungdomsvård (1998:603), LSU.

Av 5:321, BBR, framgår att om inget annat anges i avsnitt 5:322 ska utrymmen där personer vistas mer än tillfälligt utformas med tillgång till minst två av varandra oberoende utrymningsvägar. Om bostaden eller lokalen har fler än ett plan ska det finnas minst en utrymningsväg från varje plan. Mindre entresolplan får dock utformas utan utgång till utrymningsväg från entresolplanet under förutsättning att utrymningen ändå kan ske på ett tillfredsställande sätt.

Av 5:323, BBR, framgår att fönster för utrymning ska utformas så att utrymning kan ske på betryggande sätt.

I utrymmen i verksamhetsklass 1, skolor i verksamhetsklass 2A samt bostäder i verksamhetsklass 3 får en av utrymningsvägarna ersättas av tillgång till fönster. Fönstrets underkant får vara beläget högst 2,0 meter över marknivån utanför och om möjlighet till utrymning i övrigt ges på ett tillfredsställande sätt. Utrymning från bostäder i verksamhetsklass 3 i byggnad Br2 och Br3 får även ske enligt avsnitt 5:353.

Utrymning från fönster med hjälp av räddningstjänst får tillgodoräknas som en av utrymningsvägarna för byggnader i verksamhetsklasserna 1 eller 3, förutsatt att högst 15 personer utrymmer denna väg från brandcellen. Detta förutsätter att räddningstjänsten har tillräckligt snabb insatstid och förmåga. Uppställningsplats dimensionerad för räddningstjänstens utrustning ska finnas.

Motivering

Bedömningen av en byggnads brandskydd ska göras utifrån de krav som anges i LSO och anslutande föreskrifter samt med beaktande av de särskilda förutsättningar som gäller för den verksamhet eller den byggnad som är föremål för tillsyn. Vad som framgår av bland annat plan- och bygglagstiftningen och normer för byggregler kan utgöra stöd vid denna prövning. Dagens krav avseende brandsäkerhet vid bland annat nybyggnad anges i Boverkets byggregler (2011:6), BBR, avsnitt 5, föreskrifter och allmänna råd avseende krav på byggnadsverk vad gäller säkerhet i händelse av brand.

I verksamheten som bedrivs vistats det personer som har begränsade, eller inga, förutsättningar att själva sätta sig i säkerhet. SSBF bedömer att byggnadens brandskydd inte är anpassat för den verksamhet som bedrivs och för de personer som bor i verksamhetens lägenheter. De avgörande faktorerna är dels att det saknas två av varandra oberoende utrymningsvägar från lokalen. För närvarande är den enda vägen ut via byggnadens centrala trapphus. Den alternativa utrymningsvägen skall enligt verksamheten ske från en balkong belägen i en av brukarlägenheterna som vetter mot Svärdlångsvägen.

Då verksamheten bedriver ett behovsprövat boende enligt LSS har verksamheten ansvar för att byggnadens brandskydd är anpassat efter hjälpbehovet hos den boende. De enskilda personerna som bor i aktuell fastighet bör kunna förvänta sig att deras boende har ett brandskydd som lever upp till regelverket.

I BBR 5:323 beskrivs i vilka verksamhetsklasser fönsterutrymnings med hjälp av räddningstjänst kan accepteras. Verksamhetsklass 5B är inte en av dessa. Att utrymma med hjälp av räddningstjänstens ställer höga krav på både fysisk- och kognitiv förmåga då den utrymmande själv ska kunna klättra till och nedför stegen. I den aktuella verksamheten bor personer som inte själva kan sätta sig i säkerhet varpå utrymning via räddningstjänstens stegutrustning är olämpligt. Att genomföra en utrymning via stegen i denna typ av verksamhet skapar en mycket svårhanterad situation för räddningstjänsten som riskerar att äventyra räddningspersonalens säkerhet så väl som de boendes.

Lokalen saknar därmed en alternativ utrymningsväg och brandförsvaret ser det inte som möjligt att anordna en alternativ utrymningsväg. Vid brand i lokalerna med snabb brandspridning och rökutveckling, samtidigt som utrymningsvägen (det centrala trapphuset) inte är tillgänglig, är tiden för utrymning avgörande för att de boende och

personal ska kunna sätta sig i säkerhet. Det föreligger inte några möjliga alternativa åtgärder som kan vidtas inom kort för att uppnå det aktuella brandskyddskravet på två av varandra oberoende utrymningsvägar. SSBF bedömer, med anledning av boendets belägenhet, att det inte heller på lång sikt går att vidta åtgärder för att uppnå skäligt brandskydd från det aktuella våningsplanet. Detta medför att lokalen ej kan användas för den verksamhet som bedrivs där personer inte förväntas kunna sätta sig själva i säkerhet.

Av förarbetena (prop. 2002/03:119 s. 119) framgår att innan myndigheten beslutar om föreläggande eller förbud måste den göra en avvägning av olika intressen så att de föreskrivna åtgärderna inte medför oskäligen kostnader eller svåra förluster för den som beslutet riktar sig till. Intresset att bereda skydd mot olika skador ska dock komma i första hand. Verksamheten har fått möjlighet att yttra sig. Något yttrande har inte inkommit.

SSBF bedömer att brandskyddet inte är skäligt enligt LSO 2 kap. 2 §. Kravet på tillgång till två av varandra oberoende utrymningsvägar är inte uppfyllt i verksamheten eftersom en alternativ utrymningsväg inte ska utgöras av fönster/balkong. Bristerna bedöms vara så allvarliga att ett förbud är nödvändigt för att minska risken för att de boende eller personalen ska skadas allvarligt eller omkomma till följd av brand. Mindre ingripande åtgärder bedöms ej tillräckliga för att uppnå skäligt brandskydd. Med beaktande av att byggnaden har allvarliga brister i brandskyddet, som är ett väsentligt allmänt intresse, samt att verksamheten är ett LSS-boende som brandförsvaret inte kan utrymma vid brand är beslutet proportionerligt och ska gälla omedelbart även om det överklagas, se Kammarrätten i Göteborgs dom den 2 juli 2018 i mål nr 6469-17.

Beslutande

Beslutet har fattats av enhetschefen Elisabeth Andrén. I den slutliga handläggningen av ärendet har även brandinspektören Fredrik Lindström, brandingenjören Hanna Johansson och handläggaren med juridisk kompetens Kjell Hemblom medverkat.

Elisabeth Andrén

Enhetschef olycksförebyggande myndighetsutövning och stöd till den enskilde
Storstockholms brandförsvär

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas. Se bilaga 1 med överklagandehänvisning.

Kopia till

Brf Gesunden
Svärdlångsvägen 25
120 60 ÅRSTA

Bilaga 1

Ni kan överklaga beslutet hos Länsstyrelsen

Om ni inte är nöjda med Storstockholms brandförsvars beslut kan ni skriftligen överklaga beslutet hos Länsstyrelsen.

Så här överklagar ni beslutet

Storstockholms brandförsvär måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Storstockholms brandförsvär antingen via e-post; registrator@ssbf.brand.se, eller med post; Storstockholms brandförsvär, Box 1328, 111 83 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Storstockholms brandförsvär **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det Länsstyrelsen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ert överklagande ska innehålla

Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.

Hur ni vill att beslutet ska ändras.

Varför ni anser att Storstockholms brandförsvars beslut är felaktigt.

Skriv också följande uppgifter, om ni inte tidigare lämnat dem:

Person- eller organisationsnummer.

Telefonnummer där ni kan nås dagtid (med undantag för nummer som avser ett hemligt mobilabonnemang som behöver uppges endast om rätten begär det).

E-postadress.

Annat som har betydelse för att Länsstyrelsen ska kunna nå er.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer er överklagan så bör ni bifoga kopior på dessa. Kontakta Storstockholms brandförsvär i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppges sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Storstockholms brandförsvär via e-post, registrator@ssbf.brand.se, eller via växeltelefonnummer 08-454 87 00. Ange ert diarienummer.